

10.1.2019

Rakennustietosäätiölle:

Asia: Lausunto Rakennustietosäätiö RTS:n ohjekorttiehdotuksesta RTS 18: 38, joka käsittelee päiväkotien suunnittelua.

Viite: Lausuntopyyntönnä 12.12.2018

OAJ esittää huomioitavaksi ja lisättäväksi seuraavia asioita ohjekorttiin.

1 Päiväkotien ja muiden varhaiskasvatustilojen tarve- ja esisuunnitteluvaiheessa huomioitavaa

Päiväkotirakennuksen suunnittelu tulee aloittaa aikaisessa vaiheessa yhteistoiminnassa rakennusta käyttävien kanssa. Päiväkodissa tarvitaan eri tarpeisiin erilaisia tiloja laadukkaan opetuksen varmistamiseksi.

Rakennuksen kestävyuden ja terveellisyyden kannalta on tärkeää, että rakennus sijoitetaan tontille, joka on tutkittu ja sopiva päiväkoti-, koulu- ja oppilaitosrakentamiseen. Rakennusta suunniteltaessa on otettava huomioon vuodenaikojen aiheuttama kosteusrasitus ja kosteudenhallinta-asetus vuodelta 2018.

Rakentamisen laadun epätasaisuuden vuoksi päiväkoteja koskevan RT-kortiston on ohjattava tunnettuihin, varmoihin rakennusratkaisuihin ja terveellisten rakennusmateriaalien ja niiden yhteisvaikutukset huomioivaan käyttöön (esim. herkästi vuotavia tasakattoratkaisuja tulee välttää ja muovimattojen käyttöä tulee harkita). Päiväkotirakennukset eivät ole rakennusteknisten kokeilujen tai jo tiedettyjen epäterveellisten materiaalien käytön tai kokeilun paikka. Jos tällaiseen päädytään, on jo suunnitteluvaiheessa varattava riittävät resurssit mahdollisesti ilmenevien rakennusvirheiden korjaamiseen.

Rakennuksen materiaalit tulee valita suunnittelussa niin, että ne eivät aiheuta sisäilma- tai turvallisuusongelmia. Lattiamateriaalin valinnassa on äärimmäisen tärkeää ottaa huomioon betonin tosiasiallinen kuivamisaika VOC-päästöjen ja muiden kemikaaliyhdistelmien torjumiseksi. Lisäksi on määriteltävä tekstiilien siivoustiheys ja siivouksen taso sekä lian ja eritteiden poistoon liittyvät kysymykset.

Rakennus pitää kilpailuttaa vähintään Terve talo -kriteerein. Myös maankäyttöä ja rakentamista koskevan lainsäädännön kriteerit on otettava huomioon (mm. kosteudenhallinta-asetuksen sisältö). Kortissa tulisi olla myös ohje, että uudisrakennukseen tai peruskorjattuun rakennukseen saa muuttaa vasta sen valmistuttua ja kun perusteellinen siivous on tehty ja rakennuksen terveys ja turvallisuus varmistettu. Tilojen suunnittelussa on huomioitava myös julkisten tilojen terveydellisiä olosuhteita koskeva asumisterveysasetus vuodelta 2015.

10.1.2019

Päiväkotirakennuksessa pitää olla:

- Riittävä ilmanvaihto henkilömääriin nähden kaikissa työ- ja oppimistiloissa ja mahdollisuus pitää ilmanvaihto päällä koko ajan. Ilmanvaihdon määrän pitää olla luotettavin mittauksien todettu, ja henkilömäärien tiloissa näkyvissä.
- Puhdas sisäilma
- Sopiva lämpötila (jäähdyttävä ilmastointi)
- Helppo liikkua (kaikki tilat täyttävät esteettömyyden kriteerit)

2 Päiväkodin tilat

Jos päiväkodin tilat ovat muiden palveluiden kanssa osittain yhteiskäytössä tai osana suurempaa palvelurakennusta, on varhaiskasvatuksen toimintojen ja tehtävien vaatimukset otettava huolellisesti esi- ja suunnitteluvaiheessa huomioon. Tämä tarkoittaa muun muassa salassa pidettäviä tietoja, niiden käsittelyä ja säilytystä, sekä lasten ja henkilöstön turvallisuutta koskevia seikkoja.

Tilatehokkuuden korostaminen ei saa esi- ja suunnitteluvaiheessa johtaa varhaiskasvatuksen perustehtävän laiminlyömiseen. Päiväkotirakennuksessa tulee olla riittävästi tilaa erilaisille lapsi- ja opetusryhmille sekä henkilöstölle ja sidosryhmien tapaamiseen. Hyötyneliömetrien määrittelyssä tulee vielä paremmin huomioida päiväkodin ja varhaiskasvatuksen perustehtävään liittyvät tilatarpeet. Huolto- ja henkilöstötilojen lisäksi porras-, käytävä-, eteis-, keittiö-, pesu- ja wc- sekä varastotiloja ei tule laskea mukaan, kun lasten toiminta-alueiden tilamitoitusta tehdään.

Sivun 9 taulukossa mainittu pinta-ala lasten toimintatilaksi (8 m² tai vähemmän/tilapaikka), ei riitä varhaiskasvatuslain tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimintatilaa / tilapaikka tulisi olla vähintään 10 m², ja kohdan 1 lasten toimintatila neliömäärää on hyvä korottaa.

3 Lainsäädäntö, määräykset ja ohjeet

Varhaiskasvatus päiväkodissa on ryhmässä tapahtuvaa pedagogista toimintaa, jossa varhaiskasvatuslaki ja -asetus määrittelevät minimisuhdeluvut opetus-, kasvatus- ja hoitotehtävissä työskentelevien ammattilaisten määrästä suhteesta lasten määrään. Päiväkodissa lapset jaetaan pedagogisesti tarkoituksenmukaisiin lapsiryhmiin, joiden koko ei saa ylittää 24 lasta. Esimerkiksi mitoituserustetta ...39 lasta ei tule ohjekorttiin kirjata, koska näin suurten lapsiryhmien muodostaminen ei ole pedagogisesti perusteltua eikä vastaa varhaiskasvatuslain tavoitteisiin. Tällaisia ryhmiä voi olla esimerkiksi vuorohoidossa, mutta lapset eivät ole tällöin yhtäaikaisesti läsnä päiväkodissa.

Tilojen suunnittelussa tulee ottaa myös huomioon, että käytöshäiriöisiä lapsia on sijoitettu jokaiseen päiväkotiin. Käytöshäiriöisiä lapsia on tutkimusten mukaan arviolta

10.1.2019

4–16 % ikäluokasta, joten tilat kannattaa suunnitella niin, että lapsille on varattu em. maksimitarpeen mukaan täysin häiriötön kasvu- ja oppimisympäristö rakennuksessa.

4 Suunnittelun perusteet

Päiväkotirakennuksessa melun tulee olla hallinnassa kaikissa tilanteissa, ja ääniympäristön sellainen, että lapsilla ja henkilöstöllä on työrauha vaihtuvissa leikki-, oppimis- ja työtilanteissa. OAJ:lle on tullut myös palautetta siitä, että suurien ja/ tai korkeiden, sekä mahdollisesti myös lasiseiniä sisältävien, tilojen jakaminen verhojen avulla ei toimi, vaan näissä kuormittuvat sekä lapset että henkilöstö. Melulla on todettu tutkimuksin haitallisia vaikutuksia sekä lapsen kasvuun että henkilöstön jaksamiseen työssä.

Melun hallitsemiseksi seinä on tutkitusti aina parhain ratkaisu. Sisustuksella (esim. verhoilla, materiaaleilla) ei saada aikaan yhtä hyvää tulosta melun hallintaan ja ääniympäristöön. Verhot ovat myös sisäilman laadun kannalta ongelmallisia, sillä niiden huoltoa ja puhdistamista ei ole suunnitteluvaiheessa huomioitu, eivätkä ne eristä ääntä samalla tavalla kuin seinä.

Kortissa on mainittava nykyistä selkeämmin myös erikokoiset, turvallisesti sekä pedagogisiin tarpeisiin sijoitellut leikki- ja ryhmätilat, jotka rajataan aina kun mahdollista ääntä eristävin kiintein tai siirrettävin seinin.

Kortissa tulee mainita, että lapsille tarvitaan turvallisia rauhallisen leikin ja toiminnan tiloja, joissa on käytännössä mahdollista henkilöstön työskennellä lapsen tai lapsiryhmän kanssa.

Yhteishankkeissa tulee lasten turvallisuuteen ja lapsia koskevien tietojen salassapitoon kiinnittää erityistä huomiota. Toimintojen eriaikaisuuteen mm. vanhusten tilojen kanssa on kiinnitettävä huomiota.

Päiväkodin kalusteiden valinnassa pitää ottaa huomioon erikokoiset lapset ja aikuiset sekä kalusteiden säädettävyyden. Kalusteiden pitää mahdollistaa henkilöstön työskentely kaikissa varhaiskasvatuksen tilanteissa, ja esimerkiksi eteisiin tarvitaan pukeutumispennkkejä ja satulatuoleja. Märkäeteisissä hiekan ja kuran poistamiseen on oltava riittävästi tilaa ja eteinen varustettava asianmukaisella talotekniikalla. Kuravaatteiden ripustus ja kuivatus tulee olla mahdollista niin että isommat lapset pystyvät itse ripustamaan vaatteet kuivamaan. Märkäeteisiin tarvitaan riittävästi tilaa myös henkilöstön pihavaatteille ja kuivatukseen. Kalusteratkaisuissa täytyy huomioida niiden siivottavuus.

Kaikissa leikki-, oppimis- ja työympäristöissä pitää olla riittävästi luonnonvaloa, ja ikkunoissa häikäisyä ja lämpöä estävät ratkaisut.

Päiväkodissa on oltava riittävästi sisävarastotiloja, ja ne tulee sijoittaa niin, että ne sujuvoittavat varhaiskasvatustoimintaa. Varastotilat tulee olla sellaisia, että niissä on

10.1.2019

mahdollista henkilöstön turvallisesti hakea ja viedä tavaraa, ja varastotilan yhteydessä tai läheisyydessä mahdollisuus lelujen säännölliseen puhdistamiseen.

Rajattu ja turvallinen piha on olennaisen tärkeä lasten ja oppilaiden liikunnallisuuden ja toiminnallisen opetuksen toteutumisessa. Pihan suunnittelussa ovat olennaisia turvalliset liikennejärjestelyt, leikkialueet ja valaistus. Pihassa tulee olla riittävästi ergonomisia istuimia, joissa voi henkilöstö voi esimerkiksi pitää lasta sylissä. Lumen auraus ja pois siirto on oltava mahdollista.

Varhaiskasvatuksessa käytettävää teknologiaa pitää suunnitella ja rakennuksen tilojen ja sähkö- sekä verkkoratkaisujen tulee mahdollistaa eri teknologioiden käyttö. Esitystekniikan tulee olla joustavakäyttöistä, jotta se ei kahlitse pedagogisia ryhmittelyjä.

5 Työ-, toimisto-, neuvottelu- ja henkilöstötilat

Päiväkodin johtajalla (esimiehillä) tulee jokaisessa päiväkodissa olla erillinen oma toimistotila, jossa vastaanotetaan asiakkaita ja jossa on kaksi poistumistietä. Tila tulee olla mahdollista myös lukita salassapitovelvoitteiden vuoksi. Tilan tulee vastata riittävydeltään ja kalustukseltaan esimiestyön ja pedagogisen johtamisen vaatimuksiin ja muun hallinnon töiden vaatimuksiin.

Kasvatushenkilöstöstä kaksi kolmesta on varhaiskasvatuksesta vastuussa olevia lastentarhan- / varhaiskasvatusopettajia, joilla tulee olla erillinen toimistotila säännöllistä suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyötä varten. Tilassa tulee olla useita työpisteitä. Toimistotila ei voi olla henkilöstön taukotilan, sosiaalitalan tai kotikeittiön yhteydessä, jossa työrauhaa ja tietojen salassapitomahdollisuutta ei käytännössä ole.

Lisäksi erityisopettajan työskentelyyn on suunniteltava oma työskentely- ja säilytystila. Erityisopettajan työskentely oman lapsiryhmän kanssa tulee olla myös mahdollista.

Huoltajien ja moniammattilisiin tapaamisiin tarvitaan päiväkodissa oma neuvottelutila, jossa on työrauha käsitellä salassa pidettäviä asioita, sekä kaksi poistumistietä ja turvallisuuden varmistamiseksi riittävät tilat kalustuksen turvalliseen järjestämiseen. Myöskään tämä tila ei voi olla henkilöstön taukotilan, sosiaalitalan tai kotikeittiön yhteydessä, jossa työrauhaa ja tietojen salassapitomahdollisuutta ei käytännössä ole.

Jos päiväkotitiloja sijoittuu useampaan kerrokseen, tulee henkilöstön wc-tila olla kaikissa kerroksissa ja välittömästi lasten ryhmätilojen läheisyydessä. Päiväkodeissa tulee olla henkilöstön suihkutiloja vähintään kaksi 50 henkilöä kohden.

Lisäksi tarvitaan riittävän tilava, työvälineiden käytön ja säilytyksen mahdollistava siistijöiden tila.

10.1.2019

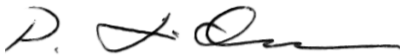
6 Turvallisuuden kannalta keskeisimmät asiat kirjattava

Päiväkoteihin tarvitaan helposti käytettävä sähköinen ovien lukitus ja varajärjestelmä sekä riittävästi muuta turvallisuustekniikkaa (ml. kuulutus- ja hälytysjärjestelmät). Uhkatilanteissa pitää päästä pelastautumaan nopeasti rakennuksesta ulos tai suojautumaan rakennuksen sisään. Ikkunalliset ja avoimet tilat eivät mahdollista sisään suojautumista.


Kaikissa tiloissa, joissa on toimintaa, on oltava kaksi poistumisreittiä hätätilanteita varten.

Päiväkoti suunnitellaan usein myös muuhun käyttöön, joten suunnittelussa on otettava huomioon myös kuluttajaturvallisuuslaki ja pihoja, leikkikenttiä ym. koskevat velvoitteet turvallisuusasiakirjan tekemisestä sekä majoittumistiloja koskevat säädökset. Velvoite koskee tällöin ko. toiminnan/ palvelujen järjestäjää, ei varhaiskasvatuksen järjestäjää.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ



Petri Lindroos
neuvottelujohtaja



Riina Länsikallio
työelämäasiamies